

بازی رندانه ترکیه در منطقه

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران

دکتر بهرام امیر احمدیان

خبرگزاری آران / سرویس ترکیه : آینده ما در پیوستن به اروپاست نه به آسیا. آسیا حیاط خلوت ترک هاست، اگرچه خاستگاهشان و هویتشان شرق و جهان اسلام باشد. اسلام در

ترکیه اسلام سیاسی نیست، اکنون کشورهای مسلمان می پندارند که ترکیه حامی آنها خواهد بود.

زمانی که در سال 1991 مردم کردستان عراق شورش خود را آغاز کردند، رژیم صدام سرکوب علیه کردها را آغاز کرد، سیل مهاجرانی که اغلب آنان را زنان و کودکان و کهنسالان تشکیل می دادند، به سوی کشورهای همسایه شرقی و شمالی سرازیر شدند. در مرزهای شمالی کردستان عراق، سربازان مسلح ترک راه را سد کردند و اجازه ندادند احدی از این پناهندگان وارد خاکشان شوند و تنگ برویشان نشانه رفتند، در عوض مرزهای ایران بروی این پناهندگان باز بود. هزاران کرد عراقی وارد کردستان ایران شدند و با آغوش باز از آنها استقبال شد. در آغاز جنگ آمریکا علیه رژیم صدام در دوره جورج بوش پدر، ترکیه لوله های نفت صادراتی از طریق خط لوله عراق به ترکیه به بنادر دریای مدیترانه را بست. ده ها بار ترکیه حریم هوایی کشور همسایه عراق را به بهانه سرکوب کردهای پ کا نقض و به خاک عراق تجاوز و به بمباران شهرها و روستاهایی که گفته می شد مبارزان کرد در آن پنهان شده اند، پرداخت. رژیم صدام اعتراضی به این نقض حریم نکرد چون مردم مظلوم کرد را جزو ملت خود به شمار نمی آورد (به همین سبب کردها نقش اساسی در سقوط صدام بازی کردند). در اثر احداث سدهای متعدد بر روی رودهای فرات و دجله، اکنون آب به اندازه کافی به زمین های کشاورزی بین النهرین نمی رسد و زمین های حاصل خیز عراق به صورت بیابان رها شده و کشت نمی شود و الگوی زندگی هزاران نفر از کشاورزان مسلمان عراقی تغییر کرده است. در سوریه نیز وضع به همین منوال است.

ترکیه در جریان ترک های کرکوک تعداد آنها را بیش از اندازه قلمداد کرده و در امور عراق دخالت می کند؛ حال آنکه آنها ترک های عثمانی نبوده و نیستند و از ترکمانانند. هنوز هم

ترکیه، کرکوک و موصل را جزو قلمرو خویش می شناسد و در پارلمان ترکیه، همه ساله به صورت نمادین بودجه ای برای موصل و کرکوک در نظر گرفته می شود.

ترکیه به علت اشغال قره باغ از سوی ارامنه، روابط دیپلماتیک با ارمنستان پس از فروپاشی شوروی برقرار نکرد و از آذربایجان حمایت کرد و پس از سال ها شکل گیری اقتصاد جمهوری آذربایجان و محکم کردن، جای پای خود در آذربایجان و مشارکت در طرح های متعدد از جمله حذف ایران از کنسرسیوم نفتی و تصاحب سهم ایران، اکنون می خواهد با ارمنستان روابط دیپلماتیک برقرار کند. اینک آذربایجان با تنیدگی اقتصاد خود با ترکیه به ویژه شهرگ حیاتی خود خط لوله باکو - تفلیس - جیحان و خط لوله انتقال گاز باکو - تفلیس - ارزروم، اسیر دست ترکیه است و در برقراری روابط دیپلماتیک ترکیه با ارمنستان نمی تواند اعتراضی داشته باشد، چون در آن صورت خط لوله ها می توانند بسته شوند. در پی بحران جهانی اقتصادی و کاهش درآمدهای مردم اروپا و کشورهای صنعتی، و بیکاری و در پی آن کاهش تعداد گردشگران، اوضاع اقتصادی ترکیه از نظر کسب درآمدهای توریسم به خطر افتاده است.

دیگر ترکیه نمی تواند توریست غربی جذب و وسایل خوش گذرانی آنها را فراهم آورد. سرمایه گذاری غربی ها هم کاهش یافته است. بنابراین باید به سوی کشورهای مسلمان گرایش پیدا کند، اما رسوا تر از آن است که بتواند توریست های مسلمان را جذب کند. بهترین زمان نمایش برای جلب افکار عمومی مسلمانان فراهم می شود. اردوغان در کنفرانس داووس در ژانویه 2009 رو در روی اسرائیل او را مورد انتقاد قرار می دهد و شیمون پرز را جنایتکار معرفی کرده و جلسه را ترک می کند. گویا در آن دقیقه اسرائیل را شناخته است. اما در پس پرده همکاری های نظامی با اسرائیل را ادامه می دهد و به هواپیماهای جاسوسی اسرائیل اجازه می دهد در مرزهای کشورهای همسایه به گشت زنی بپردازند و دستگاه های شنود کار بگذارند.

پس از رویداد داووس از رجب طیب اردوغان در ترکیه همچون قهرمانی استقبال می شود و کشورهای مسلمان او را تحسین می کنند. اما ترکیه همچنان روابط اقتصادی، سیاسی، امنیتی و نظامی - استراتژیک خود را با اسرائیل ادامه می دهد. در این زمان است که پروفیسور احمد داود اوغلو وارد صحنه سیاست خارجی ترکیه می شود و این بار سکان کشتی سیاست ترکیه را نه از پشت بلکه مستقیماً به عهده می گیرد. بنا به نوشته اکونومیست: ترکیه هم با کشورهای غربی و هم شرقی، روابط دیپلماتیک فشرده و متعادلی دارد. داوود اوغلو که معمار این دیپلماسی به شمار می رود از یک طرف در قبال آمریکا، اتحادیه اروپا و اسرائیل و از طرف دیگر نیز در حول محور مناسباتش با جهان اسلام و ترک، از سیاستی بسیار عاقلانه، حساس و متکی بر پایه اصل نیروی ملایم پیروی می کند. ترکیه هم به پا در میانی می پردازد و هم از غرب جدا نمی شود. هدف اساسی این سیاست، برقراری روابط

عمیق استراتژیک با جغرافیای سابق عثمانی و رساندن مسائل ترکیه با ممالک جهان و در رأس کشور های همسایه به زیر صفر می باشد.

تمام راه های انرژی و ترانزیت به روم ختم می شوند، اما نه به امپراتوری روم بلکه به بیزانس، امپراتوری روم شرقی، حکومت رومی، یعنی عثمانی یا ترکیه کنونی. خط لوله گاز ترکمنستان، خط لوله باکو - تفلیس - جیحان، خط لوله انتقال گاز باکو - تفلیس - ارزروم، خط لوله گاز بلو استریم روسیه (از بستر دریای سیاه به سامسون ترکیه)، خط لوله گاز حوزه دریای خزر و آسیای مرکزی به اروپا (نابوکو) و... باید منتظر بعدی ها بود.

در از میر مجسمه ای از آتاتورک بنیانگذار ترکیه نوین موجود است که با دست به سوی غرب اشاره می کند و در زیر آن نوشته شده است که خطر شما از جانب غرب است. ترکیه سال هاست پشت دروازه های اروپا متوقف مانده و توجهی به شرق نداشته است. همیشه از شنیدن خبر منفی در پذیرش در اتحادیه اروپا ناامید نشده و همچنان می خواهد

اسب تراوی خود را از از میر همان سرزمین کهن به اروپا گسیل دارد. اگرچه از گسترش اندیشه پان ترکیسم نتوانست موفق شود، اکنون می توان در ترکستان روس و چین از طریق مبارزه با رئیس دولت اسرائیل ترکتازی کرد. ترکیه با همکاری آمریکا موفق شد بازارهای ایران در قفقاز و آسیای مرکزی و کشورهای همسایه ایران را فتح کند.

جنگ ایران و عراق فرصت خوبی بود تا ترک ها از هر دو سو سود ببرند. سال ها بخش حمل و نقل و ترانزیت ترک ها از گازوئیل تقریباً رایگان ایران تغذیه شد. دهه های متعدد این خوان یغما بروی ترک ها باز بود. آنها اکنون داعیه کشوری اروپایی دارند و در آسیا نمی گنجند. سازمان همکاری های منطقه ای (آر سی دی) و اکنون اکو بعد از فروپاشی

شوروی، با وجود ترکیه درجا زده است. هر گاه به کارشناسان ترک گفته می شود که چرا شما به سوی شرق مسلمان نمی آیدید که در آنجا مرکز ثقل خواهید شد و تنها به سوی

اروپایی می نگرید که در حاشیه خواهید بود؟ اما آنها پاسخ می دهند که آینده ما در پیوستن به اروپاست نه به آسیا. آسیا حیاط خلوت ترک هاست، اگرچه خاستگاهشان و

هویتشان شرق و جهان اسلام باشد. اسلام در ترکیه اسلام سیاسی نیست، اسلامی ترکی است و مخصوص به خودشان. اکنون کشورهای مسلمان می پندارند که ترکیه حامی آنها خواهد بود، همان نظری که به بمب قدیر خان در پاکستان بمب اسلامی لقب دادند و اکنون در وحشت اینکه مبدا این بمب به دست برادران مسلمان طالبان پاکستانی بیفتد.

این دوگانگی همچنان ادامه دارد. این خوش باوری ها ملل مسلمان را در رویای کاذب فرومی برد. اما ترکیه، همانند روسیه یک چهره پنهان هم دارد و آن تأمین منافع ملی به هر

قیمت و با بی رحمی اما با لبخند و ظاهری آراسته.

حالا داود اوغلو به ایران آمده است و با ابتکاری نو می خواهد میانجی ایران در پرونده هسته ای باشد. داود اوغلو البته نیک می داند که ایران از موضع خود کوتاه نخواهد آمد، اما

برای ترکیه فرصت مغتنمی است که جایی هم در ایران برای ترک ها بگشاید. بخش مهم خاورمیانه ایران است. ترکیه در تقسیمات سیاسی جهان خود را از شر به اصطلاح

خاورمیانه رها کرده است و خود را در تقسیمات سیاسی جهان در اروپا قرار داده است، اگرچه کشوری است که فقط بخش اندکی از آن جای پای در اروپا دارد. ترکیه اکنون خود را در معادلات خاورمیانه ای که خود بدان تعلق ندارد درگیر کرده است و تنها عضو مسلمان ناتوست که می خواهد همسایه بلافصل خود گرجستان را وارد ناتو کند تا از آنجا جمهوری آذربایجان و سپس آسیای مرکزی را به عضویت درآورند. افغانستان در همسایگی شرق ایران در فاصله هزاران کیلومتری ترکیه نیز جولانگاه ترکیه است تا از ضعف دیپلماسی ایران در منطقه بهره گیرد و جای خالی را پر کند.

سال ها در دوره اوضاع بحرانی عراق و کردهای عراق و در زمانی که در عراق مناطق پرواز ممنوع شمال و جنوب وجود داشت، این پایگاه های ترکیه بود که در خدمت ارتش آمریکا قرار داشت و از آنجا عملیات تجاوزکارانه آمریکا علیه عراق صورت می گرفت. اکنون ترک ها خود را دلسوز مردم عراق نشان می دهند، اما حاضر نیستند آب مورد نیاز کشاورزی عراق را که از نظر تاریخی کشورشان بدان شکل گرفته است رها سازند بلکه با سرمایه گذاری هایی که از نظر سازمان های بین المللی محکوم شده، سدهای بزرگی احداث کرده اند تا بر این نعمت خدادادی نظارت کنند و برای مبادله با نفت برنامه ریزی کنند. ترک ها اندیشه خطرناک آب در مقابل نفت را در خاورمیانه پیش کشیده اند. صادرات آب به رژیم اسرائیل نیز از اموری است که ترکیه مسلمان بدان مبادرت می ورزد. ترک ها به میلیونها کرد ساکن در شرق کشورشان ترک های کوهستانی لقب دادند و امکان بروز هویت را از آنها گرفتند، اکنون چگونه می توانند میانجی خوبی برای دیگران باشند.

پایان پیام.